

37. Gammel hulvei retning øst / vest, nord i Hærland.

Vi vet at det har vært en ridevei/kløvvei gjennom skogen fra Rødenes og vestover. Hvis vi starter ved (Krok) Kroksund, så ser vi på kart at det er prikkete streker over sjøen der den er på det smaleste, så det er sannsynlig at det er der de ble satt over.

Den første gården vi passerer, er Rakkestad. Så går veien over Rakkestadmosen og forbi plassen Moserud, deretter gjennom gården Glansenberg og ut på den mye mer trafikkerte veien fra (Basmoe Skandse) Basmo festning, sørover forbi (Schlislet) Skislet og videre sørover. Ved Sannum fortsetter vi sørvestover til gården Tommelsrud, deretter forbi gårdene nordre og søndre Klerud. Ved (Aadahl) Ådal fortsetter vi nordover til plassen Fall, og videre til gården (Fillingen) Fjellengen og plassen (Jericho) Skaug. Deretter fortsetter vi over Jerichoaasen og krysser kommunegrensa mellom Rødenes og Eidsberg og kommer straks til «Tavlene». Langs en bekk ved siden av veien ser vi tydelig restene etter en hulvei, og da er det bare en liten strekning før vi kommer til (Paspaa) Kølabånn.

Når vi nevner Tavlene, så er det fra gammelt av, før vi fikk skilt slik vi har nå, ei stor tavle som det var skrevet retning med pil og stedsnavn på.

Kart fra 1796

Finn Pedersen forteller at Ole Fjellengens bestefar hadde fortalt at det fra tidligere tider hadde stått skrevet Stockholm og Christiania på ei tavle som hadde stått her.

Ole Fjellengen forteller at det tidligere sto et skilt med Sverige og Mysen på her. Hans far hadde vist han det da han bare var en liten gutt, og da var det skiltet nesten råtnet opp. Hvorfor det sto Mysen til den ene siden var nok for at svenskene skulle vite hvor de skulle drive kyr fra Sverige i retning i Mysen etter at jernbanen kom dit i 1882. Så da kan vi tenke at det før den tiden ble drevet kyr direkte til Christiania forbi her. Nå står det et gammelt og et nytt skilt her.

Vi vet at det også ble drevet kyr over Ørje via Myrvold til Mysen jernbanestasjon. Før den tid ble vel driftene ført på den gamle kongeveien. Kanskje ble disse veiene forent ved Bjørnstad, Hærland kirke eller oppe ved Slitu og Svenskegrana, videre til Onstad sund, som da var det beste stedet for å komme over Glomma og videre til Christiania.

Vi kan spørre hvorfor er det to veier/stier fra Sverige over grensen til Norge, like ved siden av hverandre, bare i vårt distrikt.

Rødenessjøen er lang, så det var ganske sikkert bare ved Ørje og Kroksund, som var det korteste og letteste stedet å få fraktet hva det skulle være over til den andre siden av sjøen. Det var sikkert mest hensiktsmessig å frakte dyr over ved Ørje for de som kom rett innenfra og litt sørfra i Sverige. Likeledes var det sikkert at for de som kom rett innenfra grensa eller litt lengere nord i Sverige, var det kanskje ved Kroksund det var det letteste og korteste stedet å komme over. Det hadde ellers blitt en veldig omvei om de måtte gå helt til Ørje for å komme over Rødenessjøen.

Vi må regne med at all denne trafikken med levende dyr måtte skje på sommerføre, da det lett fantes fôr langs stiene underveis og behagelig med hvile og overnatting.

Når det gjelder den nordligste veistrekningen fra Tavlene og vestover til Hedemarken har vi fått uvurderlig hjelp av Jan Johansen, som har trålet dette området på kryss og tvers for å finne restene etter denne

veien. Noen steder er den tydelig å se, og vi kan følge den i lange strekninger. Noen steder, der det er hogstfelt, er den vanskelig å se, men vi finner den igjen på den andre siden av hogstfeltet. Ved kryssing av bekker ser vi tydelig oppsamling av steiner.

Vi startet ved å gå inn i skogen ca. midt mellom brua ved Hedemarkendemningen og nedre Hedemarken. Der det var mulig, tok vi GPS-koordinater så ofte vi kunne, og ved å sammenligne dem med et gammelt kart fra 1796 kunne vi se at de stemte helt med hverandre.

Nå er det ikke så lang tid siden denne veien ble brukt, for det var senest under den andre verdenskrig at denne strekningen ble brukt sommerstid for å frakte korn for bønder som bodde i Rødenes når kornet skulle males på Hedemarken.

På vintertid var det vinterveier som ble brukt, og de hadde en helt annen trasé og gikk mere rett fram over myrer og tjern. Det var spesielt for tunge lass, som frakt av tømmer som ble skjært på saga, og retur med plank den andre veien, men naturligvis også korn som ble malt på mølla på Hedemarken.

Hvis vi nå igjen tenker helt tilbake til den tiden da svenskene brukte denne veien til å drive dyr som skulle til Christiania, kan vi følge en vei som kanskje ble brukt.

Fra Hedemarken kom man lett over elva, og da ser vi på kart fra 1804 at veien passerte Sagstua, videre til (Frønås) Føringsås, og forbi (Bratås) Brattås, Steen, svingte til høyre ved Furulund og rett fram til Berger.

Litt om Løkka / Brattås som vi passerer på veien

Hele Hærland var opprinnelig bare et skoledistrikt. Tord Rasmussen Baggetorp, som var skoleholder der ved folketellinga i 1801, ble straks avløst av Johannes Johannessen, som sto i stillingen like til 1840. Johannessen bodde på Brattås. Han var utdannet teolog. En svakhet for sterke drikker var visstnok årsaken til at han ikke kom lenger i karrieren.

På Grini bodde en husmann som kaltes «Trøkker`n». Navnet kom antagelig av at han drev med å trykke mønster på lerret(domestikk).

Han lå for døden og sendte bud på Johannessen. «Jeg vil be deg om du vil holde liktale over meg, sa «Trøkker`n», «så skal du få de nye røyserne (støvler) som betaling. Men det er`rte verd du priser meg løkkelig, for det er ikke godt å vite hvordan det går.» «Trøkker`n» døde og det ble likferd. Johannessen var der og talte og hadde de nye støvlene på seg. Han priste Trøkke`n lykkelig både vel og lenge. På hjemveien om natta var han dyktig på`n. i skogsnaret mellom Løkka og Brattås stod det en hvit skikkelse i veien, og Johannessen både svettet og frøs før han slapp forbi. Hjemme på Brattås kastet han seg i senga med støvlene på og trakk dyna over hodet. Men fred fikk han ikke. Det var noe som fura og skura på ruta, så han måtte opp for å se etter. Der stod den hvite skikkelsen og sa: «Du priste meg lykkelig i dag skolemester, men jeg er blitt av de vandrede og vil ha røyserne mine igjen». Johannessen river av seg støvlene og hiver dem ut av vinduet så glassbitene fyker. Så legger han seg og får endelig sove i fred. Kjentfolk så at Ole Johannessen Opsal senere gikk i støvlene. Det var nok han som var kledd i hvitt.

Det er mer å lese om dette i: «Øst i kroken» og litt vestover.

Fra Berger var det mest sannsynlig at veien fortsatte vestover forbi Aspelund og (Revyhytta) Revhaughytta og ned på veien like øst for Hærland kirke. Ved kirken kobles denne veien inn på den kanskje eldste veien som vi kjenner fra Stockholm til Christiania.

Hvis dette stemmer, så har vi kanskje funnet en sti, eller etter hvert en hulvei, som ble til en vei som var en av mulighetene som ble brukt for å drive kveg fra områdene på andre siden av grensen til Christiania før jernbanen kom til Mysen i 1882.

Når vi ser at denne stien er tegnet inn på kart fra 1796, betyr det at den kan være adskillig eldre enn det. Hvis det er riktig, kan denne stien, hulveien, ha vært brukt i mange hundre år før jernbanen kom til Mysen.

